

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: cele leto K 5-20, pol leta 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvu lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“: Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Dunajsko vseučilišče odprto.

DUNAJ 22. Danes je bilo vseučilišče zopet odprto. Prišlo ni do nikakih večjih priporov. Le v dvorani profesorja Lamascha se je bilo zbralo več liberalnih dijakov, ki so ob prihodu profesorja zapustili dverano. Prof. Lamasch jim je ironično rekel: Hvaležen sem vam, da odhajate.

Predavanja so započela tudi na bruski češki politehnik. Dijaki nemške politehniko imajo popoln shod, na katerem odločijo o štrajku.

Konec štrajka na graških visokih šolah.

GRADEC 22. Nenemški visokošolski odsek obeh graških visokih šol, v katerem so sedaj zastopane sledeče narodnosti: Bolgari, Hrvatje, Poljaki, Srbi, Slovenci in židovski nacionalisti, je v svoji seji od 21. t. m. sklenil, da se neha štrajkati.

BRNO 22. Dijaki nemške tehnike so skovaj enoglasno sklenili, da nehajo štrajkati.

Rektor greškega vseučilišča.

GRADEC 22. Danes je bil za šolsko leto 1908/09 zopet izvoljen rektorjem dr. Richard Hildebrand.

O požaru v Zirlu.

INOMOST 21. Včeraj je požar v Zirlu uničil 164 hiš z vsemi postranskimi poslopi in opravo. Dve osebi sta zgoreli, štiri so bile težko ranjene. Poginilo je tudi več živine. 1300 ljudi je brez domovja. Škoda cenijo na milijon kron, od tega je 660.000 K pokritih z zavarovanji. Med prebivalci je veliko pomanjkanje živil in obleke.

Kongres ogrskih kulturnih društev.

BUDIMPEŠTA 22. Na včerajšnjem kongresu ogrskih kulturnih društev je imel Koloman Szell govor, v katerem je med drugim rekel: Glavna naloga ogrskih kulturnih društev je v tem, da se v Ogrski bivajoče narodnosti približajo misli ogrske državne ideje. Supremacija Madjarov in edinstvo močne ogrske države ni le želja Madjarov, marveč mora postati to želja tudi ogrskih narodnosti, kajti le to odzvanja intesom prebivalstva dežel krone sv. Stefana. Konečno se je govornik bavil z mrzjo do Madjarov v inozemstvu, izlasti v inozemskih listih. To pripisuje govornik rovarskemu delovanju gotovih neodgovornih elementov, katerim so nasledili tudi imenitni možje inozemstva, ki niso videli razmer v pravi luči in so celo napadali uglede madjarske državnike.

Generalni štrajk v Parmi.

PARMA 22. Izvzemši neznatnih incidentov je zadnja noč minula mirno. Govornice, da je prišlo do spopada v katerem da je bilo več mrtvih in ranjenih, niso resnične. Tudi danes zjutraj je bilo vse mirno.

RIM 22. Delavski zbornici v Bologni in v Speziji so iz solidarnosti s štrajkovci v Parmi proglasili štrajk. Štrajk je v obeh mestih le delen. Prodajalnice so odprte. V arzenalu v Speziji delajo.

Štrajk v Bologni.

BOLOGNA 22. Danes zjutraj ni prišel na delo noben delavec. Vse prodajalnice so bile odprte do 9. ure, potem so jih zaprli. Pred municipalno palačo je koncentrirano mnogo vojaštva. Po ulicah hodijo patrulje konjenikov.

Nasi zopet izvoljen poslanecem.

TRAPANI 22. Nasi je izvoljen poslanecem z 2890 glasovi, Vseh oddanih glasovnic

PODLISTEK.

Moja smrt.

— Francoski spisal EMILE ZOLA. —
(Prevel J. K.).

Gospod Simoneau je imel sobo poleg naše in naju je v moji bolezni parkrat obiskal; kazal se je vedno zelo uslužnega in prijaznega. Gospa Gabin nama je pravila, da je prišel semo za malo časa v Pariz, izterjal stare terjatve svojega očeta, pred kratkim umrlega na deželi. Bil je velik, jako lep, močan mlad mož, in nisem ga mogel trpeti, morda ker je bil tako zdrav. Večer popreje je bil še prišel povprašat po mojem zdravju, in zabudlo me je pri srcu, ko sem ga videl stati tako tik Margaret. Ah, bila je tako dražestna, tako cvetoča in sveža!

In globoko ji je pogledal v oči, dočim se mu je smehljaje zahvaljevala, da je tako ljubezniv in se zanima za me!

„Tu je gospod Simoneau,“ je zašepetala gospa Gabin, vrnivša se.

Potrkel je narahlo, predno je vstopil, in

je bilo 3013. Ferrante je dobil 104 glase. Vseh vpisanih volilcev je 6589.

Iz Perzije.

LONDON 22. „Times“ poroča iz Teherana: Ministri si prizadevajo napraviti mir. Ker pa šah zahteva stvari, ki so skoraj neizvedljive, je ma' o nade, da pride do sporazumljenja. Tako zahteva šah, da se izžene voditelje nacionalistov, da se obkoli antumene, da se uvede cenzura za časopise in da se poviša palačna straža na 10.000 mož. Bati se je, da jutri javno izbruhnejo nemiri.

TEHERAN 22. (Petr. brz. ag.) Včeraj je bil na brzojavnem uradu sredi velike množice s strelom iz revolverja ranjen neki revolucionar, ki je član parlamenta. Prebivalstvo je na provzročitelje anarhije in na generalnega guvernerja, ki ne ničesar stori, silno razburjeno. Predsednik parlamenta se je obdal s telesno stražo.

Boj med Francozi in Kitajci.

SAIGON 22. Iz Javkaya brzojavljajo, da se je 19. t. m. vršil boj med francoskimi četami in med kitajskimi reformatorji.

Rimski-Korsakov umrl.

PETROGRAD 22. Umril je danes znameniti glasbenik Rimski-Korsakov, ravnatelj konservatorija.

Maroko.

BEROLIN 22. Iz Madrida brzojavljajo, da je prišel položaj v Maroku vzbujati tamkaj bojazen. Poveljnik vojne ladije „Karol V“ ki se nahaja pred Larasem, je brzojavil, da vlada v vseh primorskih mestih Maroka velika panika. Evropejci se boje krvavih dogodkov.

PARIZ 22. Iz Tangerja javljajo, da je minister za unanje stvari Si A'sa Ben Omar poslal diplomatskim zastopnikom velevali novo noto, v kateri naznanja, da je Mulej Hafid prišel v Fez. Minister pozivlja zastopnike, naj delajo na to, da priznajo velevali Mulej Hafida pravim sultanom maroškim.

Bomba proti vlaku.

KALKUTA 22. (Reuterjev biro) Ko se je poštni vlak iz vzhodne Bengalije na dan signal o polnoči ustavil blizu Barakpura, je bila v edem vozov vržena bomba. Dva Angleža sta bila težko ranjena. Voz je bil razdrobljen. O vzrokih atentata ni ničesar znano.

Dunaj 22. Poveljnik vojne mornarice admiral grof Montecuccoli je šel na dopust.

Dunaj 22. Štirinajsta seja gospodske zbornice se bo vršila v petek dne 26. t. m.

Bukarešt 22. Finančni minister je prepovedal izvažati kladjo.

LONDON 22. Egiptovski podkralj je sinoči pispel semkaj iz Pariza.

Saint Etienne 22. Danes predpoludne so v rovu Louvre eksplodirali plini. Osem delavcev je bilo ubitih. Stanje enega ranjenih delavcev je opasno.

Krakov 12. Včeraj je dospel semkaj minister dr. Gessmann v spremstvu sekcijških načelnikov dr. Broscha in dr. Friesa. Na čast gostom je občinski svet mesta Krakova privredil obed. Danes so si ogledali projektirana rodna dela in več tvornic.

Tržaška volilna reforma.

(Shod v Sv. Ivanu).

Pod predsedništvom g. Negodeta se je v nedeljo vršil v svetoivanskem Narodnem domu shod, na katerem je deželni poslanec dr. Slavik referiral o tržaški volilni reformi.

komaj ga je Margareta zagledala, ko so se ji zopet udrle solze. Navzočnost tega mlada moža, edinega človeka, ki ga poznala v tem velikanskem, tujem mestu, je vzbudila njeno bol na novo in on ni izkušal jo tolažiti.

V temi, ki me je obdajala, ga nisem mogel videti v resnici, a predstavljal sem si njegovo sliko in videl sem ga razločno: bil je potr, bilo mu je hudo, da najde vbo go žene v takem obupu. In ona, ah, ona je bila gotovo prekrasna s svojimi bogatimi, razpuščenimi zlatimi lasmi, ljubim bledim obrazkom in malimi dražestnimi otroškimi ročicami, ki so gotovo zdaj kakor v vročnici žarele.

„Jaz sem vam popolnoma na razpolago, gospa,“ je tiho rekel slednjič gospod Simoneau, „in rad prevzamem vse.“

Ona je od ihtenja komaj mogla zajeceljati par besed; mladi mož se je odstranil in gospa Gabin ga je spremila vun; ko sta šla mimo moje postelje, sem slišal, kako je šepetaje govorila o denarju: „Take stvari stanjo strašno veliko denarja in bojim se, da vbo go gospačka nima viurja. Sploh pa tudi ne gro, da bi ga zdaj zahtevali od nje.“

Govornik je najprej pojasnil namen shoda in vzroke, zakaj se pred definitivnim sklepom o načrtu ni sklicalo nobenega javnega shoda o volilnem načrtu. V prvi seji dež. zbora je bil izvoljen odsek v katerem je bila zastopana okolica po dveh členih, dru. Rybář in govorniku, in ta odsek je imel nalogo, da na podlagi pogajanj med manjšino in večino in z vlado pripravi in predloži zbornici načrt v taki obliki, da bo lahko vsprejet od obeh strank in da bo lahko z gotovostjo računal na najvišjo sankcijo. Slovenci so se morali torej z Italijani pogajati in zdrava taktika je zahtevala, da igrajo partijo protiitalijan-ski večini s pokritimi kartami. Če bi na javnih shodih razpravljali o tem, do katere skrajne meje naj popuščajo nasproti večini, bi oni igrali partijo z odprtimi kartami nasproti Italijanem, ki bi imeli prikrita karte in bi Slovenci morali igrati izgubiti. Slovenska člena vel. odseka sta pa tudi dobro poznala želje in zahteve trž. Slovencev, njihove potrebe in naše razmere. Saj se je že trikrat prej na shodih in v dež. zboru tržaškem razpravljalo o preosnovi volilnega reda in so se že dvakrat konkretizirale naše zahteve. Toda vkljub temu nista dr. Rybář in dr. Slavik postopala le po svojem mnenju in inicijativ, temveč sta se pri vsakem odločilnem koraku posvetovala s svojimi kolegi v dež. zboru, z odborom političnega društva in našimi zaupniki. Sedaj pa, ko je volilni načrt vsprejel enoglasno v komisiji in v deželnem zboru in ko mu je sankcija zagotovljena, je potrebno, da se polaga račun pred volilci in javnostjo in da se ta novi zakon našim rojakom pojasni, ne samo zato, da morejo soditi, v koliko znači volilna preosnova napredek za tržaške Slovence, temveč tudi, da se seznanijo z določbami novega zakona in da se morejo pripraviti na volitve, ki se bodo v kratkem vršile po novem zakonu.

Dr. Slavik je podal najprej jasen in pregleden historijat tržaške volilne reforme. Natanko je razjasnil, kako se je laška večina vedno protivila spremembi zastarelega statuta iz l. 1850 in kako se je slednjič prisiljena po javnem mnenju k reformi volilnega reda zatekla k onim zvijačam, kakršne so bili njih načrti od l. 1897, 1902 in slednjič 1907. Prišel je tako govornik k oni zgodovinski slovenski obstrukciji lanskega leta, ki je neposredno prisilila vlado, da pride sama s svojim načrtom na dan. In ko je laška večina videla sedaj, da vlada ubira drugačne strune, postala je jako krotka. Saj naši Italijani — rekel je govornik — so jako dobri in znajo biti tudi pravični, ali treba jih prisiliti. Laška večina, ki je vedno ignorirala slovensko delegacijo, je sama sedaj predlagala, naj se izvolita dva člena slovenske manjšine v deželnozborni odsek, ki se je moral posvetovati o načrtu volilne reforme, predložene od vlade.

Tako je prišlo do skupnih posvetovanj, katerih rezultat je volilni načrt, kakor ga je v petek odobril deželni zbor. Slovenci so dosegli v odseku vse razun tega, da so morali privoliti v znižanje okoličanskih mandatov od 15 na 12 in v priključenje Grete k okolici. Glede drugih zahtev so ostali trdni in — „bodite prepričani“ — je rekel govornik — „da smo se udali le v toliko, v kolikor smo bili prepričani, da ni bilo več mogoče doseči; udali smo se le sili.“

Govornik je potem natančno razlagal vse določbe novega volilnega reda.

Gospod Simoneau je velel starki molčati, češ, to se vendar samo ob sebi razume, da zdaj vbo go gospa nihče ne sme mučiti, on da hoče vse poskrbeti, vse prevzeti.

Zopet je zavladal okoli mene globok molk in vpraševal sem se, kako dolgo bo še trajala mora, ki me je tlačila. Ker sem vse čutil, kar se je vršilo v zunanjem svetu, sem moral vendar še živeti. In začel sem presenjati lastno svoje stanje. Najbrže se je šlo pri meni za nekako otrplost, slišal sem že o enakih pojavih, in jaz sam sem kot otrok za časa moje velike bolezni večkrat padel v globoke nezavesti, ki so trajale vsakikrat po cele ure in v katerih mi celo srce ni bilo več. Gotovo je bil samo takšen napad, ki me je tu na postelj negibnega prikopal, in je moja okolica menila, da sem mrtev. A kmalu bo konec mrtvila, kmalu zatolče zopet moje srce, zakroži kri po žilah, zadrté napete mišice, prebudim se in potolažim svojo ljubljeno ženo!

Tako sem si govoril, da bi se opominjal k potrpljenju.

Ura za uro je potekala. Gospa Gabin je bila prinesla svoj zjutraj, Margareta se je branila jesti kaj. Prišel je popoldan in po-

Smemo torej biti zadovoljni s tem novim zakonom ali ne? Moramo biti zadovoljni, ako konstatiramo napredek. In napredek je! Govornik je ilustriral vse točke volilnega reda, ki so nam nasproti staremu v prilog: 12 Slovincem zagotovljenih mandatov za okolico nasproti prejšnjim 6 ali v razmerju malone šesti del vseh mandatov nasproti prejšnjemu razmerju devetinke; izločitev pretežno laških katastralnih občin Kjadina, Carbole in Skorklje iz okoličanskih volilnih okrajev; dva zastopnika okolice v mestni delegaciji; dejstvo, da magistrat nima več volitev v svojih rokah, toliko glede priprav, kolikor glede reklamacijskega postopanja in volilnega čina samega; sledujoč pa splošna korist demokratizacije volilne pravice, kar se tiče znižanja volilnega cenzusa in razširjenja volilne pravice na vse prebivalstvo. In ker smo Slovenci demokratičen narod, je vsaka demokratizacija ob enem tudi naša korist. Tako se bomo sedaj v mestu afirmirali in je nam v mestu odprta pot za bodoči razvoj. Radi tega smemo biti Slovenci zadovoljni s to volilno reformo.

Volitve ne bodo sicer še tako kmalu, ali treba že sedaj nabirati potreben material, da bomo pravočasno pripravljeni. Pred vsem pa treba, da smo složni. Tisto geslo, ki nas je vodilo dosedaj do uspehov, mora nas voditi tudi zanaprej, vse brez razlike mišljenja. Mi še zidamo skupno hišo in, ko jo dozidamo, še le tedaj si bomo razdelili stanovanja. Če pa se bomo pripravili že sedaj med delom, bo na kraju, kjer bi morala stati ponosna stavba, le zapuščeni svet. In zato vsi na delo in složni, da bo ta napredek zares koristil našemu narodu! (Viharno odobravanje).

G. Križmančič ni zadovoljen s tem, kar se je doseglo; hotel bi boj na nož!

Dr. Slavik mu je odgovoril, da za slučaj intranzigencije bi le ugodili željam vladajoče stranke; ker bi vse ostalo pri onem slabšem, kar je bilo poprej.

G. Germek je trdil, da je zastoj, da zahtevamo od svojih zastopnikov skrajnega radikalizma, ako sami volilci niso radikalni in z vsemi možnimi prošnjami za intervencijo silijo svoje zastopnike k oportunizmu. Novi volilni red pa znači ogromen napredek v naprej in vse ni mogoče doseči na enkrat. Predlagal zaupnico in zahvalo okoličanskim zastopnikom. (Ploskanje in živio-klici.)

G. Negode je omenilvi važnost velikih pridobitev volilne reforme zaključil shod.

Nekaj.

(IVAN ZOREC).

II.

Treznega premišljevanja in — solz je vredna naša minolost. Zgodovina je učiteljica življenja. Pravijo. Ampak mi se nismo naučili od te istinite in vestne učiteljice ničesar, prav ničesar. Čudno se zamišljamo, prav resnična žalost morda obhaja naše srce; celo sram nas je — nazadnje pa se udarjamo po prsib, razkoračamo se v slovesno pozo in povzdigamo roke in jih razprostiramo: Mili, dobri moj narod... In tolažimo se z lepimi odlomki iz svoje revne in komaj znane zgodovine, da lažje pozabljamo žalostna poglavja; v vznepenih besedah slavimo neprimerno hrabrost svojih očetov; njihove grehe in slabosti, ki bi nam morali biti v svarilen izgled, pa zatajujemo sami pred seboj.

Pojdite se solit! Tako besedičenje, taka

tekel. A s ceste gor je zrenel še dalje zamolkli sunder — postajal je razločnejši — soseda je morala odpreti okno. Potem sem slišal narahlo zažvenkljati svečnik na nočni omarici, gospa Gabin je gotovo zamenjala svečo.

Konečno se je vrnil gospod Simoneau. „No?“ je polglasno vprašala stara.

„Vse je poskrbljeno,“ je odvrnil takisto po tihem. „Pogreb bo jutri ob enajstih. Ne skrbite za nič in pred vsem ne govorite o teh stvareh pričo vbo go gospe.“

A gospa Gabin je nadaljevala: „Mrliškega doktorja še ni bilo.“

Simoneau ni odgovoril; usedel se je k Margariti, jo malce bodril in potem je istotako umolknil.

Meni pa je odmevala njegova beseda v dušo: „Jutri ob enajstih bo pogreb.“

Strašna, grozovita beseda! In preiskovalec mrličev, „mrliški doktor“, kakor ga je imenovala gospa Gabin, še vedno ni prišel. O, ko bi le že prišel! On, izkušeni zdravnik, bo videl takoj, da ležim samo v otrplosti, bo potrebno ukrenil, me prebudil.

In pričakoval sem ga z vedno večjo nestrpnostjo. (Dalje)

ljubezen tudi v četrti božji zapovedi ni vtemeljena.

Ker lepo odkrito si priznajmo, da smo do skrajnosti zaničevali in še zmerom premalo zavedni, da nam manjka ponosa in da nas ubija in razarja poleg vsega drugega tudi naša popustljivost in neke čudne vrste nečimernost — ugaја in zelo nam imponuje namreč vse, kar ni našega, lepo domačega. Zato imamo toliko renegatov, teh ničvrednih poturic, ki so res pravi janičari za nas.

To in podobno doženimo enkrat in dopovejmo si, da moramo kreniti na druga pota, če hočemo dati svojemu javnemu življenju pravo in edino pravilno smer. Varujmo svoj ugled, spoštujmo in ljubimo predvsem sami sebe, da nas bodo priznavali in spoštovali tudi naši nasprotniki.

Iz ljubezni do naše lepe domovine se bo porodilo vse, kar nam je potrebno in ki stoji zapisano, da lahko dosežemo.

Recimo, da splezamo na visoko goro. Kako diven je pogled po širni domovini, kako veličastno kipijo pod oblake beloglavi vršaci mogočini naših gor, in kako mično se vijejo po tihih dolinah pod nami srebrni pasovi šumečih rek! In to širno, to veliko obzorje, skoraj nedogledno... Domovina! — Človeku se razširjajo prsi, iskre se oči, da vihti s klobukom in glasno, iz polnih prsi, prekipevaločega srca vriska, da nekje daleč zateglo in visoko odjekuje...

Ali: kakor močan, velik in dehteč venec obdaja teman, skrivnosti in poezije polni zeleni in v hrib spenjajoč se gozd rodovitno našo dolino. Ob žuborečem potoku nas vodi pot, po ozki, s trpotcem porasli in z divjim slakom prepreženi in ljubkimi marjeticami obsejani stezi se sprehajamo s tiho zadovoljnostjo in sladko srečo v srcu. Vrbe se mrko in resno sklanjajo nad lahki valčki, in bistre, plemenite postvri se igrajo z njimi in švigajo po čistem, kristalnem potoku. A glejte: tam morje zlatomene, v lahki sapi valovajočega polnoklasnega žitnega polja! V razoru pedpedika plašna prepelica, gori v ozračju pa drobi skrjanec, vesel in lahkomiljen, ves majhen kakor buckina glavica, kakor pika... In tam-le v rebri pase pastir rejeno govedo in si zvižga domače napeve, z nasprotne brda pa mi odpeva lahkonoga in nedolžno sanjajoča pastirica v rdečem krilu z ozkim in nizkim modročkom. — Postajate, poslušate, in zdi se vam, da cela narava, vsa ta lepa pokrajina, zvižga in poje... Z gora, s planine doli se pritese in priplava glasen klic, morda vzklik; nekoliko zapleše, zavrti se nad dolino in veselo pade pred vas, v zvižganje in petje.

In zasmeje se vam duša spričo tolike krasote in miline, srce zakoprni, in veselje se vam razliva po mirnem, srednjem obrazu.

Resnično! Kako lepa je zemlja, ki jo imenujemo svojo domovino, kako sveta so tla, v katerih počivajo naši predniki — zgrudil bi se človek, objel in poljubil bi grudo, ki je popila toliko naše krvi in srag trpečega in zaničevanega, od nikogar spoštovanega našega življenja! In vsa ta divna, milina in bolečih spominov polna naša očetnjava — kaj ni povsodi in vsa v nevarnosti, ali je ne trga jo na vseh straneh pohlepni protivniki?! A kako jo branimo, kakšna je naša ljubezen do nje... Kako in kaj si bodo mislili o nas naši otroci, vnuki naši! —

Kjer je kak še posebno lep košček naše domovine, povsodi tam so se vgnezdili tujci in so mu nadeli čisto tuje lice. In tebe, do matina, znaša pot v tak kraj — pa si tujec, ki te nihče neče razumeti, še zasmejujejo te in te žalijo. Jezen in žalosten bežiš odtodi in morda premišljaš o slovenski, slovanški popustljivosti in lahkovernosti. — Priseljeni tujci gospodarijo tu; domačin se trese pred njimi in se boji osornega pogleda sitnega vsiljenca. In zmerom bolj raste pogum agilenemu in nadutemu objestnežu, ker se manjša in pada odporna življenska sila, zavest domačega človeka.

In tako se dogaja, da nastopamo križovo pot za politično ravnopravnostjo tam, kjer smo bili še včeraj neomejeni in sami svoji gospodariji.

Slovenska jezikovna meja se krči, tuji jezikovni otoki pri nas pa se jačijo in večajo in nastajajo novi. To je žalostna resnica, a najmučnejše je jasna zavest, da ni samo vlada kriva tega, ki z materinsko skrbjo neguje svoje ljubljence, marveč da smo še bolj krivi mi sami.

Kdaj se dvigne popolna in moška zavest plemenske naše skupnosti?! Ali: kdaj in kmalu zacvete naša podjetnost na narodno-gospodarskem polju?

Kralj Matjaž se ni še prebudil, njegova sila še dremuje in sniva o pravici, in odrešnik ne vstane, dokler je še kaj srak med nami.

Povejte, ve planine, kdaj bo vstajenja dan...

Austrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 22. Zbornica je nadaljevala specijalno debato o proračunu. Trgovinski minister dr. Fiedler je naznanil, da je trgovinsko ministerstvo na novo organizirano, izlasti, da se je z današnjim dnem otvoril socialno-politični oddelek. Minister je opisal dosedanje organizacije trgovinskega ministerstva, rekel je, da se je ministerstvo preobrazilo na način, da imajo industrija, srednja in mala obrt socialnopolitične agende svoj poseben oddelek. Minister je tudi omenil, da je po najvišjem

ukazu c. kr. delavsko-statistični urad sistemiziran kakor poseben oddelek. Izrekel je nado, da bo ministerstvo po svoji reorganizaciji že intenzivneje iz vspešneje delovalo kakor doslej, črtal je podrobne naloge novega socialnopolitičnega oddelka, poseben je naglašal, da se zakonitim potom uredi otroško in žensko delo, nadalje varstvo za delavce in da se spopolni obrtno nadzorstvo (Pohvala). Pri tem je minister omenil tudi vprašanje glede uporabe belega fosforja, ki se upodno reši. Nadalje je rekel, da bo brezpogojno treba pomnožiti obrtniške nadzorovalne okraje. Glede pošte je izjavil minister, da nikakor ne velja očitane, da so naše pošte nazadnjaške. Pošte v Nemčiji in v Avstriji stojijo na najvišji stopnji in radi malih neznatnih pregrešk, ki se prigode v tako velikanskem obsegu agend se ne sme pošti očitati nazadnjaštvo. Minister je vzel v zaščito češko pošto uradništvo, ki se je je v zadnjem času radi malenkosti od neke strani napadalo. Obljubil je, da se spopolni pošta, telefon in brzojav, za kar bo treba kredita v znesku 70 mil. kron. Nadalje je minister omenil, kaj se je izza njegovega nastopa v službo storilo za uradništvo in služabništvo in kako si bo prizadeval tudi v bodoče, da se zadovolji oboje. (Živahna pohvala in ploskanje. Ministru so čestitali).

Posl. Marani je omenil neugodni položaj, v katerem se nahaja italijansko prebivalstvo v Avstriji in izrekel je nado, da se vprašanje italijanskega vseučilišča kmalu in ugodno reši. Naglašal je, da je samoobsebi umevno, da bo sedež novemu vseučilišču v Trstu, središču dušnega in kulturnega življenja Italijanov v Avstriji. Apeliral je na vlado, naj prizna diplome in spričevala Avstrijcev, ki so se učili na italijanskih visokih šolah. Govornik se je pritoževal o pomanjkanju italijanskih srednjih šol v Gorici in v Puli naj se odpro italijanske vsporednice. Odločno je protestiral proti premeščenju slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico, mesto v kak slovenski kraj ter je predlagal naj se razdeli žensko učiteljske v Gorici v dva oddelka. Izdeja naj se lokalni železniški projekt Gorica-Cervinjan in se s tem spopolni bobinjska železnica. Govornik se je pritoževal o nameščanju uradnikov v Gorici, pri katerem se daje prednost Italijanom. Odločno mora protestirati proti pohodom narodnih nasprotnikov v Istro, na Gorisko in Trentinsko, prirejenih in agitatorične namene. Dolžnost bi bila vlade, da stori takim provokacijam konec.

Govornik je nato prešel na očitane irendentizma. Irendentizem takorekoč kultivirajo narodni nasprotniki. Ako semtertjuri ob gotovih prilikah razburjeni duhovi kaj nepremišljenega goror ali storje, je treba to ob danih okoliščinah opravičiti. Mi hočemo v miru in ljubezni živeti, delati in se nadalje razvijati — kakor enakopravni državljani in davkoplačevalci.

Zato naj se vlada prične resno baviti z zahtevami italijanskega ljudstva ter naj se ozira na njega želje in pritožbe.

Posl. Roller je izjavil, da je ureditev jezikovnega vprašanja možna le zaklonitum potom. Posl. Holy je omenil sklenjenje Ogrske po samostojni banki. Med došlimi ulogami se nahaja nujni predlog, da se takoj prične razpravljati zakonski načrt o odgovornosti za poškodbe po avtomobilih. Prihodnja seja jutri.

Državni poslanec prof. Matko Mandić

je imel svoj zadnji govor v zbornici poslancev na hrvaškem jeziku. Tu podajamo kratek ekscerpt iz tega govora. Da govori hrvaški, je govornik utemeljil rekši, da naglasi pravico hrvaškega jezika v dunajskem parlamentu ter da ne priznava prednosti nobenemu drugemu, pa tudi ne nemškemu jeziku. Govornik je protestoval proti temu, da nam vlada oziroma parlament neče dati tudi stalnih hrvaških in slovenskih stenografov.

Za tem je prešel govornik h kritiki javnih odnošajev v Primorju. Govoril je o statističnih podatkih Trsta, Istre in Goriske, o glavnih oblastnih v Primorju: o nameštništvu, višem deželnem sodišču, o trgovsko-pomorskem sodišču v Trstu in o ravnateljstvu državnih železnic. Glede vseh teh oblasti je govornik navajal statistične podatke o uradistvu, opozarjal na neznatni procent hrvaških in slovenskih uradnikov v vseh oblastih je naglašal bagateliziranje našega jezika v napisih, v notranji in zunanji službi. Pozival je dotične resortne ministre, da store na naših uradih svojo dolžnost.

Ob gospodarskih vprašanjih je zahteval:

- 1). razbremenjenje dolgov pri naših kmetih s pomočjo države.
- 2). zavarovanje kmetov in malih obrtnikov za obnemoglost in starost.
- 3). Prisilno zavarovanje proti toči z državno podporo.
- 4). Olajšanje vojaške službe, dveletno vojaško službo, podporo rodbinam rezervistov, poklicanih pod orožje, dopuste ob času žetve, oproščanje rezervistov od zadnjih vaj i t. d.

5). Podpora za regeneracijo po trtni uši uničenih vinogradov, nameščanje strokovnih učiteljev vinogradništva, brezplačno delitev orodij za oplemenjevanje trsa in drugega materijala. Govornik je stavil resolucijo v tem smislu.

Govoril je o slabi upravi avstrijskega Lloydja, navedel kakor dokaz več konkretnih izsledkov.

V zaključku je protestiral proti slavnostnemu obdoru na Dunaju, ki je v svojem programu krvavo žalil Hrvate. Protestiral je, da se je toliko našega naroda zvabilo na Dunaj na cesarske svečanosti, da visoki gospodi služijo za parado in stafazo, da bi jih pustili plesati in skakati v javnih lokalih dunajski publiki na veselje in na posmeh.

Iz vsega navedenega ne morem — je izjavil govornik — glasovati vladi zaupanja in proračuna.

Posl. prof. Mandić je govoril eno uro, da-si mu je bilo določenih samo 18 minut. Predsednik je večkrat zvonil in ga pozival, naj zavrti. Poslušali so ga Hrvatje, Čebini in Slovenci — prijatelji.

Ogrska.

Ogrska vlada in politika narodnosti.

Službeno glasilo Slovakov „Slovensky Tyždenik“ je priobčil uvodni članek, v katerem govori o spremembi narodnostne politike ogrske vlade. Ta sprememba se da izvajati iz odredbe ministra za notranje stvari grofa Andrássyja, po kateri so okrajni zdravniki dolžni, da se nauče jezik one narodnosti, v katerem kraju službujejo, kakor tudi odredba grofa Apponyija, s katero naloga, da se v učiteljskih šolah uvede kakor obligaten predmet jezik narodnosti onega kraja. V istem članku se omenja, da v kratkem izide odredba ministra za notranje stvari, s katero bo naloženo, da se zapisniki na občinskih uradih vodijo v jeziku tamošnje občine v smislu zahteve narodnosti. Obenem bo v nekaterih gimnazijah na gornjem Ogrskem uveden slovaški jezik kakor obligaten. Istotako bo na budimpeštanskem vseučilišču urejena stolica za slovaški jezik.

Vse prav. Ali to so in ostajajo le kapljice zdravila v morje krivice, ki jo trpe nemadarske narodnosti na Ogrskem. Narodi potrebujejo vse kaj drugega za svoj razvoj, za — zadovoljnost. Te dni smo sicer čuli raznih enunciacij od madjarske strani, češ, da Madjari ne zahtevajo drugega, nego da se narodnosti izrečejo za Ogrsko državno idejo. Tako je tudi znani madjarski politik in državnik ter bivši ministerski predsednik Kol. Szell zatrlj te dni v nekem govoru, da je madjarski kulturni (!) družbi ta naloga, da narodnosti na Ogrskem pomiri z državno idejo. Menite pa, da je potem prišel do naravnega in logičnega zaključka: da jim hoče država dati pogoje za njihov nacionalni obstanek v okvirju državne ideje!! Kako daleč so Madjari od takega zaključka, o tem nam pričajo nameni ravno tistega kulturnega društva, ki mu Szell pripisuje nalogo — pomirjenja narodnosti!! Namen tega društva je, da snuje madjarske šole po nemadarskih krajih in da s koruptivnimi sredstvi, denarjem in nasiljem, polni z nemadarskimi otroci!! In potem se je Szell povzpela do neverjetnega cinizma s trditvijo, da si tudi nemadarske narodnosti morajo želeli madjarske supremacije! Pustite, da vas naroda udušimo, da vam zategnemo vrv okolo vrata, potem bo vse dobro in imeli vas bomo radi: to recept, po katerem hoče Szell zdraviti razmerje med Madjari in narodnostmi! Dokler bodo prvi madjarski možje propagirali take ideje, dltlej naj ne govorje, da ne zahtevajo od narodnosti nič drugega, nego da so zveste ogrski državnim idej! Država naj zagotovi narodnostim narodno svobodo, naj jim odvzame bojazen pred nevarnostjo narodne smrti in potem se le sme zahtevati od njih zvestobe do državne ideje. Dokler ne spremeni država svoje narodnostne politike v tem smislu, bodo narodnosti videle v Madjarih svoje — sovražnike.

Državna zbornica.

BUDIMPEŠTA 22. Zbornica je nadaljevala generalno debato o davku na špirit. — Posl. Babić-Gjalski je v hrvaškem jeziku izjavil, da bo glasoval proti predlogu, ker se ista ne ozira na interese Hrvatske. — Posl. Mózeffy (socialni demokrat) je tudi predlogu odklonil, ki podražuje važno živilo najubožnejšega prebivalstva.

Govorilo je še več govornikov, nakar je bila razprava prekinjena. Prihodnja seja jutri.

Dnevne vesti.

Nemški glas o tržaški volilni reformi. „Neue Freie Presse“ priobčuje daljši članek o tržaški volilni reformi. Vreden, da ga posebno zabeležimo, je oni odstavek, ki govori o pomenu te reforme za tržaške Slovence. Tu pravi:

„Politična vrednost tržaške volilne reforme je v tem, da se vse stranke pritegnejo k udeležbi na občinski upravi, ki je bila doslej domena italijanske narodno-liberalne stranke. V narodaem pogledu zadobiva volilna reforma na pomembnosti s tem, da so se povodom razprave o volilni reformi privikrali vsi pogajanja med narodno-liberalno italijansko in slovensko stranko, ki so tudi dovela do kompromisa dočim so bili doslej slovenski zastopniki v občinskem svetu smatranj kakor ptuj element, bo pa odslej slovenska stranka priznana politična stranka v občinskem svetu, ki bo razpolagala z 12 mandati.“

Dunajski list je zadel pravo: v tem, da so Italijani Slovence slednjič pripoznali kakor političen faktor, ki ga treba uvaževati, je v resnici največa pridobitev te volilne reforme za slovensko bodočnost v Trstu.

Naša šolska mizerija. Šolsko leto je pri kraju in čas je tu vpisovanja otrok za bodoče šolsko leto. Čas je to velikih skrbi za naše slovenske starše v Trstu. Kam z dečami a s o? — to je tisto usodno vprašanje, ki ima svoj izvor v naši znani šolski mizeriji. Ljudje tarnajo po svojih družinah, dajajo duška svoji jezi in svojemu ogorčenju po javnih lokalih in kar vrste se tudi v našem uredništvu proseč navodila in sveta. Naz pa spravljajo v mučno položaje, v največjo zadrego. Na eni strani umejemo njihov položaj in njihovo nevoljo, na drugi strani pa jim ne vemo ničesar svetovati, česar bi ne bili že svetovali. Posebno pa se obračajo ljudje tudi do voditeljev, izlasti pa do državnega poslanca dra Otokarja Rybára.

Kakor vedno je le-ta tudi sedaj pripravljeno storiti vse možno, da se ta naša šolska mizerija vsaj izdatno ublaži. V ta namen se je podal g. dr. Rybár včeraj do gospoda namestnika, kateremu je vnovič opisal mučni položaj naših staršev. Od ene strani jih sili zakon, da morajo pošiljati otroke v šole, od druge strani pa — jih nimajo kam pošiljati.

V italijanske šole jih nočejo pošiljati iz predobre znanih razlogov. Naša šola pri sv. Jakbu jih ne more vsprejeti vseh, ker bo itak prenapolnjena. Skušnja pa jih uči, da bo le malo njih vsprejetih v državne ljudske šole. Tudi v pripravnicah jih mnogo njih ne bodo mogli vsprejeti. Vse to je dr. Rybár predložil gosp. namestniku. Pri tem pa ga je opozarjal tudi na razmere na naših državnih srednjih šolah. Izkratka: g. dr. Rybár je očrtal ves kompleks naše šolske mizerije. G. namestnik je z velikim zanimanjem poslušal to opisovanje in je bil, da jo vsem tem takoj sporoči na Dunaj.

Par besedi k novemu volilnemu zakonu. Prejeli smo: Po 58 letih je Trst venlar do bil nov volilni zakon! — Porod je bil silno težak. Ako bi ne bila vlada dobila ključa, s katerim bi lahko prisililo vladajočo stranko, da vsprejme predloženi volilni načrt, bi bilo prešlo še 50 let, predno bi „napredni“ Lah čutili potrebo po kakem vsaj nekoliko poštenem volilnem načrtu. Sedaj je stvar gotova. Naši zastopniki so storili vse možno da so dosegli, kar se je dosegiti dalo in mi jim moramo biti hvaležni za njihov trud in požrtvovalnost.

Da ta načrt ne prinaša vsega, kar bi si tržaški in okoliščanski volilci želeli, to je povsem naravno. Dosegli pa smo veliko in dosežemo sporazumljenje pomenja za nas vsakako velik napredek. Tudi italijanski liberalci in socialisti niso zadovoljni s sedanjim načrtom. Pred vsem pa moramo ravno mi pomisliti, kaj in koliko smo pomenjali še pred malo leti! Še se tega spominjamo in če še uvažujemo, da je zakon narave tak, da v razvoju ne more biti skokov in so mora vse postopno razvijati, potem moramo z zadovoljenjem vsprejeti, kar je nam tržaškim Slovincem prinesla volilna reforma. Ali tuli od od nas samih je odvisno v koliko bo ta zakon nam v prilog ali ne. Ako se pripravimo za volilni boj in ako storimo vsi svojo narodno dolžnost s tem, da vsi kakor en mož oddamo na prihodnjih volitvah svoje glasove našim narodnim kandidatom, pridemo do pripranja, da smo važen faktor ne samo v okolici, ampak tudi v mestu samem.

V mestu nastopijo gotovo štiri stranke, od katerih morda ne dobi na glavnih volitvah nobena dovolj glasov. Odvisno bo mnogo od nas, kdo da zmaga na ožjih volitvah?! Ako bodo stranke reflektirale na naše glasove, (kar se po mojem mnenju zgodi gotovo) bomo morali mi zahtevati, da postavijo kakor kandidate može, ki bi bili uredni, da jim mi damo na ožji volitvi svoje glasove. Vsakako pa bodo naši voditelji skrbeli, da se mi eventualno pridružimo tisti stranki, ki bo bolj vredna naše pomoči.

Sedaj je torej nastopil čas, ko se treba resno pripravljati na volilni boj. Našemu ljudstvu treba tolmačiti namen in pomen volitev, ter je z živo besedo in pismom pripraviti, da bi moglo umeti kolike važnosti da je volitev. Opustimo torej vsa modrovanja in ugibanja o tem, kaj bi bilo boljše od doseženega — dobrega!

Bodimo hvaležni onim, ki so za naše koristi žrtvovali čas in — lahko rečeno — tudi denar, ter oprimo se vsi dela! Naša narodna armada mora biti izveščana do dobra, ker le s tako armado je možno priti do — vspehov. Agitator.

Zbornica inženirjev južne Avstrije. V Trstu se je ustanovila zbornica inženirjev južne Avstrije, ki bo obsegala štiri dežele in sicer Primorje, Koroško, Kranjsko in Dalmacijo: vsled tega so v teh deželah navadni jeziki, slovenščina, hrvaščina, italijanščina in nemščina enakopravni. Ako bi ne bilo možno sporazumljenje radi jezikovne različnosti, ali pa bi se vsled tega mnogo časa in stroškov prihranilo, v tem slučaju nadomešča deželni jezik francoski jezik.

Ščavo noče biti! V našem mestu nekje tam v ulici sv. Nikolaja je služilo slovensko dekle. Nekega dne jej je rekel gospodar: „Naj grede v maloro“ vsi ščavi! Slovenska služkinja je gospoda Laha vprašala, zakaj da pošilja Slovence v „maloro“? Odgovor je bil: „Zato da ja! (Perché de si). Na to pa se je to slovensko dekle srčno odrezalo: „Naj grede raje vsi Italijani v maloro! Za ta srčni odgovor jej je gospodar odpovedal službo, kar je dekle radostno vzelo na znanje, ker

noče služiti ljudi, ki bi jo nazivali sažnjo. — Posnemanja vredno!

V oči jih bode! Prejeli smo: V oči jih bode gospode sodrugi, da N. D. O. podpira svoje člene v slučaju daljše bolezni. Pred nekoliko dnevi je prišel iz tržaške bolnišnice I. Ozbič, delavec na južnem kolodvoru in večleten član tukajšnje soc. dem. železničarske organizacije. — Popolnoma oslabil radi 5 mesečne bolezni podal se je do gospodov voditeljev imenovane organizacije s ponižno prošnjo, da bi mu blagovolili nakloniti kako malo podporo. Ali v svoje veliko začudenje je izvedel, da ni denarja za take svrhe.

Z ozirom na svojo veliko potrebo je še nadalje prosil, da bi vsaj dovolili, da bi je ob izplačevanju plačel delavcem na juž. kolodvoru nabirali dobrovoljni darovi, ker se nahaja v veliki bedi. Sedaj pa čuje in strmite! Gospodje sodrugi, ki imajo v svojih govorih tako usmiljeno srce do ubojega trpina, so imenovanega delavca potem, ko jim je skozi celih 6 let redno plačeval udmino, poslali v N. D. O. rekoč: tam menda dajejo podpore.

Delavci na juž. kolodvoru se pa še zelo dobro spominjamo, da smo čitali na vabilih zadnjega železničarskega plesa v treh jeziki, da je čisti dobiček namenjen bolnim železničarjem.

Otvoritev ljudske knjižnice v Bazovici. Akad. fer. dr. „Balkan“ naznanja, da otvori 28. t. m., v nedeljo popoldne ljudsko knjižnico v Bazovici. Da bo otvoritev čim slovesnejša, vabi društvo „Balkan“ na mnogoštevilno udeležbo se strani slavnega občinstva. Natančne podatke priobčimo pozneje.

Nadalje obvešča imenovano društvo, da se začne predpriprave za osnutje ljudske knjižnice v Rojani. Torej se obrača društvo „Balkan“ posebno na Rojančane, da po možnosti prispevajo, da se ta ustanovitev povspeši. Leposlovne knjige (ne Mohorjeve) naj se pošiljajo na častno društva v „Narodni dom“, Slavjanska čitalnica. — Darovi se izkažejo v „Edinosti“.

C. kr. finančno ravnanje potrebuje čim prej prikladne prostore, da nastani v njih neki urad.

Pripravna lega bi bila V. in VI. mestni okraj (Barriera vecchia in sv. Jakob), prednost pa se daje trgu Barriera vecchia in njegovi okolici.

Ako ne bi bilo prikladnih prostorov v navedenih okrajih, oziralo se bo tudi na Kjadin in Rocol.

Število potrebnih prostorov znaša 20—25 različne velikosti. Med temi bi morala meriti ena soba približno 50 m², tri ali štiri približno 35 m², tri približno 25 m², ostale pa od 16 do 20 m² v površini pri primerni višini.

Posebno se bo oziralo na cele hiše oziroma na prva nadstropja hiš.

Ponudbe, katerim se mora priložiti načrt o legi in razdelitvi in preračunjenju površin posamičnih prostorov in v katerih je naznaniti zahtevano stanarino, čas, kdaj bi se lahko prostore izročile in druge podrobnosti, vložiti je naravnost na predsedništvu c. kr. finančnega ravnanstva.

Finančna uprava ne prevzema nikake obveznosti niti za vsprejem kake ponudbe niti za kakoršnje si bode ponudnikov stroške. (Mešetarina, načrti i t. d.)

Novo vojne ladije. Teh dni prispejo v Pulo novi veliki patrolni parni čolni za vojno mornarico. — Prva serija novih torpedovk za vojno mornarico je že dogotovljena v ladije delnice „Danubius“ na Reki.

„Ilirija“ v Dutovljah in „Divji lovec“ pri sv. Jakobu. Slavnost ki jo je pevsko društvo „Ilirija“ od sv. Jakoba priredilo v nedeljo v Dutovljah, je izpala sijajno. Udeležba je bila nepričakovano velika, toliko od vseh strani z dežele kolikor iz našega mesta. Vspen je torej popoln v vsakem pogledu. Radi pomanjkanja prostora ne moremo za danes več izpregovoriti. Isto velja tudi o vprizoritvi „Divjega loveca“ po čitalnici na vrtu „Kons. društva“ pri sv. Jakobu. — Obema društvoma pa že danes čestitamo na doseženem lepem vseh.

Birma. V nedeljo je bilo v župni cerkvi sv. Vincenca birmanih 617 otrok. — Skupno je bilo letos o biakošnih praznikih v vseh tržaških župnijah birmanih 3432 dečkov in deklic, lani le 2895.

Angleška eskadra v Trstu. Na 13. julija pride v naše pristanišče velika angleška eskadra ter ostane tu do 17. julija. En del brodograja odpluje potem v Pulo, drugi pa 17. julija na Reko in v Šibenik. Vsa eskadra se meseca avgusta sestane v Krfu.

Temeljni kamen za nov židovski tempelj so položili v nedeljo predpoludne. Z delom prično takoj in temelj bo dovršen v jeseni 1910.

V Grand Hotelu Triglav v Bohinjski Bistrici pride godba infant. pešpolka št. 47. iz Gorice na dan sv. Petra in Pavla. Začetek ob 6. uri pop. Vstopnina 1 K.

Tržaška mala kronika.

Nasilnož. Aretiran je bil včeraj ob 5. uri pop. na Korzu policiji dobro znani Fran Zeglar, 19 leten kamnosek. Vihtel je v roki nož in preti nek deklini. Pet redarjev je imelo zadosti opravka z njim, predno so ga spravili v luknjo. Raztrgal je sukno enemu redarju in brcal na levo in na desno. Pri-

sotno občinstvo, ga je hotelo kar linčati, da ga niso redarji spravili hitro proč.

Siučaj steklosti. Pred približno trem tedni je bil vsprejet v splošno bolnišnico 8 letni Viktor Travan stanujoči v ul. Tesa št. 41; bil je umirajoč in kmalu potem je tudi umrl. Ker se je poizvedelo, da je doma hotel grizti svojo mater, je predsedstvo zdravniškega kolegija bolnišnice poslalo del otrokovih možganov v preiskavo na pasteurski institut na Dunaju. Tam so doznali, da je šlo za slučaj steklosti. Poizvedelo se je nato, da je Travana dne 7. avgusta m. l. vgrizel pes v prsa in v desno ramo. Istega dne je oni pes vgrizel tudi drugo dete, v ul. Tesa št. 43 stanujočega Josipa Škerjanca. Mestni fizikat je odredil vsprejem matere pokojnega Travana in malega Škerjanca v dunajski pasteurski zavod.

Pozor torej na pse v poletni dobi! Treba zlasti, da oblast strogo pazi, naj imajo vsi psi predpisano torbico.

Prihod transatlantika. Včeraj je dospel iz New-Yorka angleški transatlantik „Ultonia“, ki je vkrcal v N.-Y. 1507 pasazirjev, večinom emigrantov, ki so se izkrcali deloma v Napolju in deloma v Trstu.

Nedeljskega ponočnega koncerta se je vdeležilo 25 izmed tenorjev, baritonov, basov. Bil je tudi vmes mezzosopran. Vse perce je obdarovala — policija.

Smešnica. Krivični svet. Sestra: Kaj pa ti je Pepček? Zakaj pa tako jočeš? — Bratec: Včeraj me je oče nabil, da so mi hlače počile — in danes me je natepla mati, ker imam raztrgane hlače!

Kolodar in vreme. — Danes: Zenon škof. — Jutri: Ivan Krstnik. Temperatura: včeraj ob 2. uri popoldne + 25° Cels. Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved na Primorskem. Oblačno, spremenljivo. Hladni vetrovi. Vročina.

Sodna kronika.

Radi tatvine.

Pred porotniki so stali včeraj Anton Šrajn, 23 letni zidar iz Doline, Andrej Prelec, 26 letni težak iz Postojne in Andrej Franceschin, 19 let star težak iz Sela, pod obtožbo tatvine. Obravnava je določena na dva delj; predseduje d. s. sv. Clarici. Anton Šrajn in Andrej Prelec sta obdolžena, da sta v noči od 16. na 17. oktobra l. l. v Pradeh pri Kopru vdrla po lestvi v stanovanje nekega Jakoba Apollonio in vkradla razne predmete v vrednosti K 4600; da sta dalje 2. januarja t. l. vdrla v Karezani pri Kopru v klet nekega Petra Tula z namenom krasti vino, a sta bila preplašena. Anton Šrajn in Franceschin sta 8. februarja t. l. vkradla v Šmarjah pri Kopru nekemu Glavini za K 76 svinjine. Anton Šrajn je vkradel krčmarici dragulje v vrednosti K 316 in K 40 v gotovini. In še veliko manjših tatvin!

Včeraj so bili zaslišani obtoženci in še nekoliko prič.

Društvene vesti.

Na Čaven poleti v nedeljo dne 28. t. m. oddelek planincev tržaške podružnice „Slov. plan. društva“. Odhod iz Trsta v soboto zvečer ob 7. uri 25 m. do Batinj.

Radi prenočišča v Črnicah prigrasiti se je najkasneje do petka 26. t. m. na naslov „Tržaška podružnica slov. plan. društva“ ulica Chiozza 8. I. nad. Na ta izlet se vabijo vsi člani in prijatelji prirode!

Telovadno društvo „Tržaški Sokol“ Bratje Sokoli!

V ponedeljek dne 29. t. m. priredimo izlet v Devin s parnikom „Capodistria“ po že objavljenem razporedu. Pozivljamo brate, da se v čim največjem številu vdeležite tega izleta v društvenem kroju. Zbirališče v „Narodnem domu“ ob 2. uri pop. Skupen odhod po mestu do parnika. Na zdar! V Trstu, dne 23. junija 1908. Odbor.

Darovi.

Podarili oziroma preplačali vstopnino na veselici šentjakobške podružnice družbe sv. Cirila in Metodija sledeči Oroslav Perkič K 13 29. Fran Vatovec K 1 50, Peter K 1 20, Ante Kreševič K 2 —, Barič K 2 — po 1 K: Peter Može, Andrej Širok, Avgust Kompara, Šorn Josip, Franetič Josip, Primožič Fran, Mehar Jakob, Čretnik Martin, Čevna Anton, A. B., Mira Engelman, Josipina Delkin, Ema Zamejic; po 50 stot: Fabjančič Marija, N. N., Male, Durnik, Vekjet, K. M., Stupar, Barič Rojc, Ant. Kodela, Ivan Muzelj, Ignac Müller, Kobal, Praček, Kobal 30 stot. Št. Kreševič, N. N., N. N. po 10 stot.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva

- navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah. -

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13

ter vogal ulice sv. Katarina.

Velika izbira Pohištva

Pohištvo avto in temno, spalne in jedilne sobe, divani, obešala, pisalne mize, železne postelje, slike zrcala, stolice, popolno pohištvo za kuhinjo in tudi posamezni komadi.

Trst, via Chiozza 8

(Rudeče table)

VITTORIO DOPLICHER

Najnižje cene.

Zgovorne osebe ::

ki hočejo po dokazani uposobljenosti biti nameščene s plačo ali pa izvežbati se za glavne zavarovalne agente, naj pošljejo ponudbe na

„Poštno celico 340“

glavna pošta Trst.

Dr. ERNEST MENZEL

specijalist za otroške bolezni

prej asistent otroške bolnišnice dunaj. poliklinike

sprejema od 4.-5. pop.

:: TRST ::

Trg Sv. Caterina št. 2.

SUKNA

in modno blago

:: za obleke ::

priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno

v Humpolcu

na Češkem.

TVORNIŠKE CENE. VZORCI FRANKO.

Za birmo!

POSEBNI DOHODI

Zlate in srebrne ure

veržice

Prstani uhani z dijamanti ali brez teh

Najzmernejše, že napravljene cene.

Kupuje se in tudi menjava.

NOVA PRODAJALNICA

G Kehlayan TRST

CORSO 23

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jajc. Specijaliteta: Graške Poularde. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. Ulica Campanile št. 15.

Vekoslav Plesničar :::

ulica Giulia št. 29

Zastopstvo testenin „Pekate“ vžigalic dr. sv. Cir. in Metodija ter raznih drugih predmetov.

trgovina jestvin, najtočnejša postrežba. — Razpošiljam blago po vsej Avstro-Ogrski od 5 kg naprej. — Zahtevajte cenik.

V pekarni in sladčičarni ::::

VINKO SKERK, Trst via Acquedotto 15

in v podružnici via Miramar 6 se dobi svež kruh, najfinejše moke, čokolade fina desertna — vina v buteljkah, raznovrstni biskoti, tudi za čaj. Sprejme se naročila za torte, in krokante. —

Pohištvo solidno in elegantno po zmernih cenah **Rafaele Italia** TRST — Via Maicanton 7

Prodajo se plodonosna jajca ::

(za podlaganje) velikih kokoši, ukusnega mesa ter dobrih nosilk.

Na razpolago so sledeče pasme:

Plymouth, Roks eueoli, Arpingston Fulvae, lele Wyandottes, jerebičaste, zlatorumene in srebraste.

Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“ pod št. 637.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst — ulica della Tesa št. 46.

Zaloga:

Piazza Rosario št. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Trajna zaloga pohištva:

ulica della Sanità št. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Vsem darovateljem in darovalkam srčna hvala, kakor tudi gospodu „poštarju“ in gospicam razprodajalkam. Hvala pevskega zboru „Čitalnice“ za sodelovanje, in vsem onim ki so na kakoršen koli način pomagali na veselici.

Književnost in umetnost

Slovanska gledališča v Pragi. V praškem narodnem gledališču bosta meseca julija oziroma avgusta gostovala zagrebško narodno gledališče in Ivovska maloruska ljudska opera. Vsako obeh gledališč priredi po tri predstave.

Vesti iz Goriške.

Iz Sežane. Naš lekarnar je čuden mož, čudne so forme njegovega občejanja z ljudmi in čudni so njegovi nazori o stališču, ki bi je moral zavzemati nasproti prebivalstvu. Z ljudmi občuje neuljudno in često jih pušča po cele ure čakati pred lekarno. A če ljudje postajajo radi tega nevoljni, ali pa tudi če ga uljudno prosijo, naj jih odpravi hitro, ker se jim mudi, postaja on osoren in rabi često tudi žaljive izraze. Prosimo torej gospoda lekarnarja, naj bo nekoliko uljudnejši in postrežljiviji.

V Devinu bo jutri v sredo dne 24. t. m. starodavni in znameniti konjski semenj Sv. Ivana ob enem priredi Bralno in pevsko društvo „Ladija“ velik javni ples. Na krasno odličnem plešišču bo svirala vrsta veteranska godba iz Mavhinj.

Javen shod vseh kraških županov. V nedeljo, dne 28. junija ob 3. uri popoldne bo v Skopem v Živčevi gostilni javen shod vseh kraških županov in drugih gospodarjev. Dnevni red je: 1. Splošen gospodarski položaj na Krašu; 2. o ustanovitvi vinarske zadruge; 3. morebitni predlogi in nasveti.

Ker se shod živo tiče vitalnih interesov vsakega Kraševca, pričakujemo vdeležbo v impozantnem številu.

Vesti iz Istre.

Shod socijalnih demokratov v Puli. Iz Pule: Danes, v nedeljo dop. se je vršil tukaj na vrtu v „Arco Romana“ napovedani shod, katerega se je udeležilo okrog 150 oseb, med njimi dobra tretjina členov „N. D. O.“ Napovedana sta bila kakor govornika sodruga Kopač in Kristan, a prišel je samo Kristan. G. Kopač se je najbrž zbal „fiasca“ ki so ga tudi v resnici doživeli. Nečuvane napade govornika Kristana so temeljito zavržali nekateri naši govorniki; posebno, kar se tiče pretveznih zaslug soc. demokracije za hrvatske in slov. šole v Istri. Posebno se je pa pokazal njih duševni razvoj med govori naših govornikov, katerim so tako krasno žvižgali in speštovali svobodo govora, kakor je sploh običajno. To je tisti stari terorizem. Seveda ni manjkalo tudi sočnih izrazov na naslov „N. D. O.“ Ah, pa saj drugače tudi ne znajo. Ali vendar so mogli zopet videti, da v Puli niso tla za njih ter da je tukaj ves njihov trud zastoj. Kajti naše delavstvo je izprevidelo njih pogubno politiko; zato zapuška vrste soc. demokracije kar trumoma ter pristopa naši „N. D. O.“ Delavec, iz Sp. Škofij: Mesec se bliža koncu. Tužen je bil skozi in skozi. A mi? Tudi z njim. Da pa preženemo žalost in tugo iz svojih src vsaj zadnje dni t. m. namenili smo Škofijati se malo razvedriti. Kedar? Saj Vam znano. Junij se bode od nas poslavljaj, mi pa se bomo nahajali v prostorih g. Božiča: „Ist. Grmič“ bo imelo svojo prvo veselico. Prihitite dne 28. t. m. k nam. Lahko je priti sem z vlakom ob 4. uri, a oditi z onim ob 8. event. ob 9. uri.

Vesti iz Štajerske.

Ob godu slovanskih blagovestnikov. Slov. kršč. soc. zveza nam je doposlala nastopni poziv:

Slovenci! Dne 5. julija slavimo zopet god slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metodija. Plameni mnogoštevilnih kresov bodo njima na čast plapolali po slovanskih bregovih. Kjer vidimo ta dan kresove, vemo, da še tamkaj gori tudi ogenj narodne zavesti. Toda, ko se oziramo iz Maribora proti slovansko-nemški meji, se nam boječe in plaho vsiljuje vprašanje: kako dolgo bomo gledali po teh sedaj še obmejnih hribih kresove v čast slovanskima bratoma?

Dogodki zadnjih časov nas vznemirjajo. Slovensko posestvo gine drugo za drugim. Slov. krščanska zveza za Štajersko nima denarja, da bi s pokupovanjem posestev poslegla vmes. A nekaj drugega lahko stori — tudi z majhnimi gmotnimi sredstvi, ako je slovenski rodoljubi po širni domovini priskočijo na pomoč. Z izobrazbo lahko budi, krepi in ojačuje slovensko narodno zavest naših bratov ob meji. To hoče v bodoče tudi storiti še v večji meri nego dosedaj. Že sedaj delujejo ob meji štiri Zvezna izobraževalna društva, in Zveza vzdržuje okoli Maribora več potovalnih knjižnic. Toda pomanjkanje sredstev jo ovira v obrambnem delu za mejo.

Obrachamo se torej na Slovence vseh slovanskih pokrajin, naj letos proslave god sv. Cirila in Metodija s tem, da pošiljajo darove Slovenski krščansko-socialni zvezi v Mariboru, ki se bodo uporabljali le za narodno delo ob meji.

Slovenci, spominjajte se obmejnih bratov!

Kupim stavbeno zemljišče v mestu ali okolici kot plačilo dam novo hišo v mestu, ki obsesta 30%. Ponudbe pod „Circa 7000“, glavna pošta, Trst. 915

Službo si želi: v kakem c. kr. uradu kot pisar; skladiščnik, paznik, raznašalec pisem pri kateri banki ali uradu ali kaj sličnega. Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti. 894

Nova hiša z vrtom, 6 prostorov, se prod. Campagna Pertot, Dodici Moreri. 914

Vratar s ženo, brez otrok išče službo vratarja; govori slovensko in italijansko. Naslov pove Inzeratni oddelk Edinosti. 927

Proda se dobro ohranjen šivalni stroj. — Lavstois 1, I. nad. od 9. predp. do 6. pop. 927

V najem se da ali prodajo dobro upeljana stara pekarna in prodajalnica jestvin. — Osebi, katera razpolaga z nekaj kapitalom, zagotovljen je dober dohodek. Naslov pri Inzeratnem oddelku Edinosti. 922

Grand Hotel TRIGLAV
BOHINJSKA BISTRICA.

V ponedeljek 29. junija na dan sv. Petra in Pavla priredi —

Veliki koncert

vojaška godba iz Gorice Inzantijskega pešpela št. 47 grofa Becka
Začetek ob 6. zvečer. — Vstop 1 krono.

BONIVENTO & Comp. Artistično . kromolito-grafični zavod I. reda

TRST, ulica Tiziano Vecellio št. 4. — Tel. 19-97.
Sprejema vsakovrstna trgovinska dela, reklamne lepake, naslove, napisne listke itd. in jamči za perfektno in lepo izvršitev.
Poseduje stroj povsem nov in najnovejšega zistema.

priliki birme!
Ure verižice, uhani, prstani. Vse po znižanih cenah pri
BOGOMILU PINO
(prej urarju v Sežani)
TRST, ulica Vincenzo Bellini 13 - nasproti cerkve Sv. Antona novega

Kdor želi vzeti v najem kako
stanovanje, skladišče ali prodajalnico
Obrne naj se na Trieste-office
avtorizovana agencija za nepremičnine in trgovino
ulica S. Giovanni 18 pritličje. — Telefon 371.

Trgovina z manufakturnim blagom
ANTON SANZIN pok. Frana - Trst, Barriera vecchia št. 11
Novi dohodi blaga. Pajčolani od gl. 1-80 naprej, cvetlice in vse potrebno za birmo, po najnižjih cenah.

Kdor trpi na hemeroidah, revmatizmu, protinu, glavobolu in zastarelih tajnih boleznih zamore ozdraviti s pomočjo
Odvarkov (Decotti) Sarsaparilje Prendini kateri čistijo in tanjšajo kri
6 odvarkov za K 1-20 pošlje po poštne povzetju
Odlikovana lekarna Prendini Passo di Piazza št. 2.

Originalni francoski aparati svetovne tovarne
V. Vermorel di Villefranche (Rhône)
so najboljši in priznani od vseh vinogradnikov.
Posebno priporočljivi so:
brizgalnice „ECLAIR“ proti peronospori;
žveplalnica „TORPILLE“ proti oidiju;
injektor „EXCELSIOR“ proti filokseri;
acetilenska svetilka „MEDUSA“ proti trtnim črvom.
Kakor nadomestilo navadne zmesi na podlagi modre galice in apna je
hipna zmes Eclair-Vermorel
komodna, uspešna ter se drži peres.
Predmeti za menjavo pri vseh aparatih.
Ceniki in opisi na željo zastoj po poštne prosto pri izključnem zastopniku za Avstro-Ogrsko
T. Doswald, Trst Piazza Lipsia št. 6.

Dve služkinji, ne premladi, sprejme takoj Hotel Balkan. 925

Prodaja se perkal, zefir, zavese, platno, dežnike in sončnike, slike in ogledala. Plačila na tedenske ali mesečne obroke. Levi — Madonna 43, prvo nadstropje. 895

Dva dobro izvežbana krojaška pomočnika, ter 1 učenca sprejme takoj v stalno službo Filip Merkel, krojač v Ajdovščini. 773

Ferdinando Ferlettig slikar in dekorater. Slike sob grbe, vsakovrstna lakiranja in tapacerska dela s papirjem. TRST, ulica Chiozza 4.

Garderobiero bolj priletno sprejme takoj Hotel Balkan. 924

Zaloga istrskega vina I. vrste po 56 stotink liter. — Škorklja, ulica Panorama št. 37 (Lovrenčič) 920

Surovo maslo fino, in čajno maslo, imam po najnižji ceni za oddati. — Naročila sprejme Ivan Vidmar, Črnivrh nad Idrijo. 917

A. Millovatz
mehanična delavnica
Trst — ulica del Trionfo 1
izvršuje vsakovrstna
kovaška in mehaniška dela
kakor tudi nikelovanja.

Odprija se je v ul. Gaspere Gozzi 1
MESNICA s prodajo
konjskega mesa
katero se prodaja po navadnih cenah kakor v drugih mesnicah.

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča

Marije vdove Salarini
Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove 8
(vogal Torrente). „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke, kostumi za otroke. Povračila, močne jepe, kožni in raznih paletetov. Obleke za dom in delo. Delavne obleke. Tirolski loden. Nepremodljivi plašči (prilastni). Specialiteta: blago tu in izozemskih evropa. Izgotovljajo se obleke po matri po najnovejši moči, točno, solidne in elegantne po nizkih cenah

Prodajalnice jestvin
Peter Peternel, Trst
ulica Giulia 76.

Predaja: kavo, riž, testenine, sladkor, moko, maslo, mli, olje, sveže in suho sadje, kostanj, ohrabl, sočivje itd. Poštno pošiljate na deželo od 5 kg naprej. Otrbi, moka, oves na drobno in debelo po konkurenčnih cenah. Vsak dan sveže blago.

GUERINO MARCON
:: ulica Tivarnella št. 3. ::
Priporoča svojo
zalogo oglja in drv
ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno. Pošiljanje na dom. Telefon št. 1664.

Skladišče pohištva
VITTORIO VOSILLA
preseljeno iz Lipskega trga 7 v
ulico Sanità št. 8 vogal ul. Porporella
nasproti kavarne Fedel Triestino
je bogato založeno z novim neprekosljivim solidnim in eleg. pohištvom
CENE ZMERNE.

ZALOGA PIVA
STEINFELD
iz tovarne
Bratov Reininghaus
in iz meščanske tovarne
„Pilsner Urquell“
v Plznu
v sodčkih kakor tudi v buteljkah.
ZALOGA
Mattonijeva Giesshübler
vedno sveže kisle vode pri
ANTONIO DEJAK, junior
TRST, via degli Artisti št. 9 in 11
TELEFON št. 505

Dr. Fran Korsano
specijalist za sifilitične in kožne bolezni
ima svoj ambulatorij
v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9
(nad Jadransko Banko)
Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol pop

TOVARNA ZRCAL
ATTILIO PIZZORNO
TRST, ulica Giuseppe Parini št. 9 — vogal ulice Giorgio Vasari. — Telef. 687.
Ogledala navadna in oglašena. — Posrebenje starih zrcal. — Skladišče kristalov, navadnega in delanega stekla. — Zaloga navadnih in oglašenih šip za kočenje. Oglašeni kristali, vezani z medjo. — Zrcala z ure. Šipe z vsakovrstnimi risbami. — Apaniranje šip

„FLOLLA“
priznan kakor najboljša in neprekosljiva vrsta vseh gumijevih higijenskih predmetov in ribjih mehurjev
DVELETHA GARANCIJA
M. Gál — Trst, Corso 4.
Pošiljate po gl. 2, 3, 4, 5.
Delavnica pasov, klinih pasov, elastičnih nogavic, obvez, ravnodržajev, berget in sifit. Irigatori od gl. 1-20 naprej. Teplerni za vročino K 2, nav. K — 50.

Hotel Balkan 70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji Cene zmerno. Počakaj & Kögl. **Hotel Balkan**